

inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma Wolf of vul de scores in op de optisch leesbare formulieren.

Zend de gegevens uiterlijk op 2 juni naar de Citogroep.

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Een beoordelingsmodel

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.
- 3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 4 De examinerator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommitteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

- 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
- 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
- 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
- 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

5 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

6 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een toets of in het beoordelingsmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en beoordelingsmodel juist zijn.

Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

7 Voor deze toets kunnen maximaal 56 scorepunten worden behaald. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

8 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.

Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

3 Vakspecifieke regel

Voor het vak economie 1,2 (nieuwe stijl) en economische wetenschappen I en recht (oude stijl) VWO is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van drie punten voor het hele examen.

4 Beoordelingsmodel

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1

Maximumscore 2

- 1 Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{5.139 - 5.072}{5.139} \times 100\% = 1,3\%$$

Maximumscore 2

- 2 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat in deze periode de werkgelegenheid in personen méér is gestegen dan in arbeidsjaren (420.000, respectievelijk 353.000).

Maximumscore 2

- 3 ja
Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\text{werkgelegenheid in arbeidsjaren: } \frac{4.916 - 4.831}{4.831} \times 100\% = +1,76\%$$

$$\text{reële arbeidsproductiviteit per arbeidsjaar: } \frac{135,4 - 103,5}{103,5} \times 100\% = +30,8\%$$

Maximumscore 2

- 4 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat de combinatie van stijgende reële arbeidsproductiviteit per arbeidsjaar (regel 5) en (licht) dalende reële loonkosten per arbeidsjaar (regel 7) betekent dat de reële loonkosten per eenheid product zijn gedaald.

Indien in het antwoord geen combinatie van tabellen 1 en 2 is toegepast

0

Maximumscore 2

- 5 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
- Een antwoord waaruit blijkt dat een forse banengroei leidt tot een hoger besteedbaar inkomen en daarmee tot meer vraag naar goederen/diensten en dus tot meer productie, 1
 - terwijl anderzijds een hogere economische groei leidt tot een grotere effectieve vraag die de vraag naar arbeid kan stimuleren 1

Opgave 2

Maximumscore 2

- 6 Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{102,5 \times \text{afzet}}{100} = 92 \rightarrow \text{afzet} = 89,8 \rightarrow 10,2\% \text{ lager}$$

$$\text{in 2003 geldt voor } E_p: \frac{-10,2}{2,5} = -4,1$$

Indien in E_p de omzetverandering (−8%) is gebruikt in plaats van de afzetverandering

0

Maximumscore 2

- 7 positief
Uit de verklaring moet blijken dat consumenten het via internet verkrijgen van muziekbestanden als een substituuat zien voor het kopen van muziek-cd's.

Maximumscore 1

- 8 parallelisatie

Maximumscore 2

- 9 Voorbeelden van een juist antwoord zijn:
- Een verklaring waaruit blijkt dat detailhandelaren op deze manier proberen de terugval in afzet/omzet van muziek-cd's op te vangen met mogelijke opbrengsten uit verkoop van downloadrechten e.d.
 - Een verklaring waaruit blijkt dat aanbieders van internetdiensten willen profiteren van de sterke punten van (ketens van) detailhandelaren, zoals bijvoorbeeld het distributienetwerk / de know-how / het investeringskapitaal / relaties met platenmaatschappijen of artiesten.

Opgave 3

Maximumscore 8

10 □

Te beoordelen onderdeel	Noteer voor elk onderdeel 0,1 of 2 punten: 0: (vrijwel) geheel fout 2: (vrijwel) geheel goed 1: bij twijfel
<p>a 'internationalists'</p> <p>Twee gevolgen voor deze ondernemingen zijn correct uitgewerkt.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Te denken valt aan het voordeel van een grotere / beter toegankelijke afzetmarkt. •Te denken valt aan het voordeel van meer / betere mogelijkheden om (extra) buitenlands kapitaal aan te trekken. •Te denken valt aan het nadeel van meer / veranderende concurrentie op de exportmarkt door WTO-regelgeving (anti-dumping regels; verbod op staatssteun e.d.). 	
<p>b 'nationalists'</p> <p>Twee gevolgen voor deze ondernemingen zijn correct uitgewerkt.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Te denken valt aan het voordeel dat de 'nationalists' nu gedwongen worden efficiënter en rendabeler te gaan werken om in de concurrentieslag te overleven. •Te denken valt aan het nadeel van toetreding van buitenlandse concurrentie tot de binnenlandse markt, waar de buitenlandse ondernemingen een sterke positie kunnen verwerven dankzij de veel hogere arbeidsproductiviteit, hetgeen kan leiden tot verlies van omzet / verlies van arbeidsplaatsen / verdwijnen van ondernemingen. 	
<p>c 'localists'</p> <p>Twee gevolgen voor deze ondernemingen zijn correct uitgewerkt.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Te denken valt aan het voordeel van een algemene stijging van de levensstandaard in China, hetgeen de bestedingen bij deze ondernemingen zal doen toenemen. •Te denken valt aan het nadeel van het verdwijnen van een deel van de afzet aan de 'nationalists', omdat deze marktaandeel verliezen aan buitenlandse ondernemingen. 	
<p>d keuzeaspect</p> <p>1 Een gevolg voor de arbeidsmarkt is correct uitgewerkt.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Te denken valt aan stijging van de werkloosheid als gevolg van concurrentieverlies bij de arbeidsintensieve 'nationalists'. •Te denken valt aan grotere verschillen tussen bruto beloningen als gevolg van de uiteenlopende mate waarin ondernemingen 'mee kunnen' in de internationale concurrentie. •Te denken valt aan een (geleidelijke) verhoging van het gemiddeld opleidingsniveau / bekwaamheidsniveau van Chinese werknemers als gevolg van de toename van buitenlandse investeringen in China. <p>2 Een gevolg voor de kapitaalmarkt is correct uitgewerkt.</p> <p>Te denken valt aan een grotere toestroom van Westers kapitaal tot de Chinese economie in de vorm van directe investeringen of van leningen.</p> <p>3 Een gevolg voor het transformatieproces is correct uitgewerkt.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Te denken valt aan de versterkende werking die het lidmaatschap van de WTO zal hebben op het functioneren van het marktmechanisme in China. •Te denken valt aan de onomkeerbaarheid van dit transformatieproces als gevolg van de deelname aan een vrijhandelsakkoord. 	
Indien de onderdelen van het betoog niet logisch op elkaar aansluiten en/of het gebruikte aantal woorden te veel afwijkt van de eis	-1

Opgave 4

Maximumscore 2

- 11 Voorbeelden van juiste verklaringen zijn:
- Een verklaring waaruit blijkt dat een groter deel van het extra inkomen gebruikt zal worden om te sparen (vanwege de toegenomen onzekerheid), zodat de marginale consumptiequote kleiner wordt 1
 - Een verklaring waaruit blijkt dat de investeringen zullen teruglopen omdat de winstvooruitzichten minder worden (vanwege de verslechterende economische situatie) 1

Maximumscore 2

- 12 Uit de verklaring moet blijken dat in variant 1 de marginale consumptiequote lager is, waardoor een zelfde toevoeging aan het inkomen zal leiden tot een kleinere toevoeging aan de bestedingen, zodat de hierop volgende toevoeging aan het inkomen ook kleiner zal zijn.

Maximumscore 1

- 13 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 $Y = 0,75 \times 0,7Y + 400 - 0,41Y$
 $0,885Y = 400$
 $Y = 452$ (afgerond op miljarden euro's)

Maximumscore 3

- 14 nee (niet aanvaardbaar)
 Voorbeelden van een juiste berekening zijn:
- Een berekening waaruit blijkt dat:
 $Y = 0,75 \times 0,7Y + 20 + 33 + 170 + 200 - 0,41Y$
 $Y - 0,115Y = 423$
 $0,885Y = 423$
 $Y = 478$ (afgerond), hetgeen betekent dat $(O - B) = 170 - 0,3 \times 478 = 26,6$
 - Een berekening waaruit blijkt dat in vergelijking met variant 1 het evenwichtsincome stijgt met $1,13 \times (20 + 3) = 26$ (afgerond) $\rightarrow 452 + 26 = 478$, hetgeen betekent dat $(O - B) = 170 - 0,3 \times 478 = 26,6$

Voor het juist berekenen van het evenwichtsincome in variant 2 1

Voor het juist berekenen van het overheidstekort in variant 2 1

Voor de juiste conclusie bij de gemaakte berekening 1

Maximumscore 2

- 15 Voorbeelden van een juist argument zijn:
- Een argument waaruit blijkt dat het (grotere) tekort van de overheid op termijn kan leiden tot belastingverhoging, hetgeen kan leiden tot aantasting van de particuliere bestedingen.
 - Een argument waaruit blijkt dat het (grotere) tekort van de overheid kan leiden tot een grotere vraag op de kapitaalmarkt, hetgeen de (lange) rente kan opdrijven en daarmee de particuliere investeringen kan verminderen/verdringen.

Opgave 5

Maximumscore 2

- 16 gelijk
 Uit de verklaring moet blijken dat bij een volledig proportionele heffing het gemiddelde belastingtarief gelijk is aan het tarief over de laatst verdiende euro (in dit geval 35%).

Antwoorden	Deel- scores
Maximumscore 3	
17 ☐ Voorbeelden van juiste argumenten zijn:	
• Een antwoord waaruit blijkt dat het bestaan van heffingskortingen bij het ‘Schijvenstelsel’ een deel van de relatief (afgezet tegen de ‘Vlaktaks’) hogere inkomsten uit de marginale tarieven afroemt	<u>1</u>
• Een antwoord waaruit blijkt dat het bestaan van aftrekposten de grondslag waarop deze hogere tarieven worden geheven versmalt, hetgeen bovendien in relatief sterke mate de belastinginkomsten drukt, omdat deze aftrekposten vooral door de hogere inkomens opgevoerd worden (figuur 2)	<u>2</u>
Maximumscore 2	
18 ☐ ‘Schijvenstelsel’	
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:	
Een verklaring waaruit blijkt dat met de progressieve tarieven van het ‘Schijvenstelsel’ bereikt kan worden dat de hogere inkomens relatief meer afdragen dan de lagere, hetgeen de inkomensverschillen verkleint.	
Maximumscore 2	
19 ☐ Een voorbeeld van een juiste berekening is:	
deciel 4: belastbaar inkomen = $0,86 \times \text{€ } 17.000 = \text{€ } 14.620$	
belasting = $0,325 \times \text{€ } 14.620 = \text{€ } 4.751$	
$\frac{4.751}{17.000} \times 100\% = 27,9\%$	
deciel 10: belastbaar inkomen = $0,75 \times \text{€ } 60.000 = \text{€ } 45.000$	
belasting = $\text{€ } 10.500 + 0,42 \times (45.000 - 30.000) = \text{€ } 16.800$	
$\frac{16.800}{60.000} \times 100\% = 28,0\%$	
Maximumscore 2	
20 ☐ nivellerend	
Uit de verklaring moet verder blijken dat de vaste heffingskorting van € 2.000 voor de lagere inkomens een relatief groter belastingvoordeel is dan voor de hogere inkomens, hetgeen de inkomensverschillen na belastingheffing verkleint.	
Opgave 6	
Maximumscore 1	
21 ☐ rentetarieven ECB	
Maximumscore 2	
22 ☐ positief	
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:	
Een verklaring waaruit blijkt dat een verhoging / verlaging van de rentetarieven van ECB kan leiden tot een grotere / kleinere vraag van buitenlandse beleggers naar de euro (op de valutamarkt), hetgeen de koers van de euro kan doen stijgen / dalen.	
Maximumscore 2	
23 ☐ • Een stijging van de loonkosten leidt via doorberekening in de verkoopprijzen tot stijging van het binnenlands prijspeil: pijl 13	<u>1</u>
• Een daling van de koers van de euro maakt de prijzen (in euro’s) van importproducten hoger, waardoor het binnenlands prijspeil zal stijgen: pijl 3	<u>1</u>

Maximumscore 2

- 24 Voorbeelden van een juist antwoord zijn:
- Een antwoord waaruit blijkt dat de ECB via een verhoging van de rente de (groei van de) effectieve vraag wil afremmen, pijl 5 –, hetgeen via pijl 8 + kan leiden tot een vermindering van de stijging van het binnenlands prijspeil.
 - Een antwoord waaruit blijkt dat de ECB via een verhoging van de rente de (groei van de) effectieve vraag wil afremmen, pijl 5 –, hetgeen via pijl 10 – en 11 + kan leiden tot een vermindering van de loonkostenstijging, hetgeen via pijl 13 + de stijging van het binnenlands prijspeil kan verminderen.

Maximumscore 3

- 25 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat een koersdaling van de euro zal leiden tot een verbetering van de concurrentiepositie, pijl 1 (–), hetgeen via een stijging van het saldo op de lopende rekening de effectieve vraag verhoogt: pijlen 7 en 9 (beide +). Deze vraagstijging zal leiden tot meer inzet van arbeidskrachten, hetgeen de werkloosheid kan verlagen: pijl 10 (–).

Einde